

det dog i de store prosaværker, vi møder den sammenhængende fremstilling af hans menneskesyn.

Bogen er dog både inciterende og oplysende. Den har interesseret mig at læse, ja har visse steder sat nye tanker i gang. Dens polemik er først og fremmest rettet imod moderne sækulariserede højskolefolk af den tidehvervsk-grundtvigske observans.

Som et indlæg i debatten om højskolen og om den Gr., som vi i dette land aldrig synes at blive færdige med at prøve at forstå og lære af, har afhandlingen værdi. Og det er en fordel, der måske nok hænger sammen med dens svaghed: at den væsentligst kun benytter salmerne som stof, at den kan læses både af læg og lærd. Salmerne kan jo ofte med poetisk klarhed i et enkelt glimt udtrykke, hvad der må bruges mange sider prosa til at forklare.

Poul Engberg.

*William Michelsen: Grundtvigs Roskilde-Riim i Roskilde Domkirke.
(Særtryk af »Fra Københavns Amt«, 1962).*

Dr. William Michelsen har i dette lille Hefte, der er et Særtryk af den historiske Aarbog »Fra Københavns Amt« (1962), ladet den stemningsfulde og smukke Mindeaften i Fjor, da Grundtvig-Selskabet fejrede 150-Aaret for Grundtvigs Oplæsning af »Roskilde-Riim« paa Landemodet i Oktober 1812, gaa over i Litteraturen. Ideen er god og ægte grundtvigsk. Man kommer under Læsningen af Heftet uvilkaarligt til at tænke paa Smaaskrifter af Skjalden som »Helligtrekongerlyset« og »Skov-Hornets Klang iblandt Skamlings-Bankerne«, der paa lignende Vis fæstner Mindet om særprægede og smukke Situationer til Papiret. Aftenens Forløb er skildret saa omhyggeligt, at alle, der var med, kan genopleve den og endnu en Gang glæde sig ikke mindst over Dr. Michelsens ypperlige forbindende Text, en saare nyttig Kommentar til Grundtvigs unægtelig ofte svært forstaaelige Digt.

Det lille Skrift vil iøvrigt ogsaa have Bud til andre Grundtvig-interesserede end dem, der var til Stede hin Aften og bivaanede, hvad Michelsen kalder »den ejendommelige Genoplivelse af det mærkelige Digt«. Her offentliggøres for første Gang største Delen af Originalmanuskriptet til *Roskilde-Riim*. Desværre ikke det hele Digt udi et Stræk, saa at man kan følge dets Forløb, men tilstrækkeligt til at man kan danne sig et Indtryk af Digtets oprindelige Udformning.

Skriftet henvender sig – som ovenfor nævnt – ikke i første Række til Fagfolk. Derfor kunde den omhyggelige Filologs mange skarpe Parenteser om Interpunktionstegn, som Grundtvig har undladt at sætte, nok have været sparet, saa meget mere, som Metoden ikke er konsekvent gennemført. Det havde været tilstrækkeligt forlods at meddele, at Tegnsætningen var Udgiverens, og at den unge Skjald – i Skaberstundens Hede – ikke havde givet sig Stunder til at sætte mere end en Brøkdel af de fornødne Kommaer og Punktummer. Dette er dog kun en lille og uvæsentlig Indvending, som ikke bør afholde nogen fra at anskaffe sig eller gøre sig bekendt med Skriftet.

En anden Sag er, om man kan være enig med Udgiveren, der (i Lighed

med *K. E. Bugge*) foretrækker Manuskriptets Version af Roskilde Riim (1812) for Indholdet af den trykte Udgave (1814). Det afhænger rigtig nok i høj Grad af, hvilke Vurderingskriterier man lægger til Grund for sin Dom.

Det skal indrømmes, at Tankegangen, Ideen, i 1812 er fastholdt med større og strengere Konsekvens end i 1814. Men den Forening af Mandsstyrke og Mildhed, ja Æmhed, der er saa karakteristisk for det bedste i Grundtvigs Lyrik, bryder først rigtigt igennem i de Tilføjelser, der gør 1814-Digtet dobbelt saa omfangsrigt som Originalen fra 1812. En Undtagelse i 1812-Digtet danner Romancerne om *Mester Ole Vind* og *Bisp Villum og Kong Svend*. Det er derfor beklageligt, at Dr. Michelsen (af Pladshensyn?) ikke har medtaget det sidstnævnte Digt.

Maaske maa den, der havde det ærefulde Hverv at oplæse store Fragmenter af Digtet (1812-Texten) i Domkirkens Riddersal hin stemningsrige Aften i Fjor, aflægge den Tilstaaelse, at udover de to Romancer var det først og fremmest de affektbetonede Afsnit – f. Eks. Slutningen af Digtet og det i 1814 udeladte Afsnit om Kirkegaarde – som følte rigtig egnede til mundtligt Foredrag. Dette er ogsaa et Vurderingskriterium – og ikke det mindst betydningsfulde, naar Talen er om lyrisk Kunst.

Den fulde Mulighed for en objektiv Afvejning mellem de to Former af Digtet faar vi ikke, før der foreligger en komplet Udgave af 1812-Manuskriptet, Side om Side med 1814-Udgavens Text og forsynet med en videnskabelig Indledning og Kommentar. Dr. Michelsen er Manden, der kan besørge den. Det viser det lille Mindehefte tilfulde.

Gustav Albeck.

Poul Eller: N. F. S. Grundtvig Portrætter.

*Udgivet af det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg Slot,
København 1962.*

Vilhelm Saxtorph udgav i sin Tid en smuk Samling Grundtvig-Portrætter, en Bog, som har været meget paaskønnet. Nu har den faaet en mere omfangsrig Afløser, idet Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg har udsendt et meget fint Skrift med smukke Illustrationer omhandlende alle kendte (og nogle ukendte) Billeder af N. F. S. Grundtvig. Det drejer sig baade om Malerier, Tegninger, Karikaturer, Fotografier og Skulpturer. Antallet er bemærkelsesværdigt stort, skønt vi i katastrofal Grad savner Billeder af den *unge* Grundtvig.

Skriftets Udgiver har forsynet Bogen med en stor og meget kyndig Afhandling om Grundtvig-Portrætterne samt med saare nyttige Registre. Han har desuden allieret sig med Bibliotekar, cand. mag. *Steen Johansen*, som i en Afhandling, skrevet med hans kendte Indsigt og Omhu, beretter om Grundtvigs Udseende, saaledes som det er skildret hos Forfattere, der har kendt og set Grundtvig.

Det, der slaar En baade ved Læsningen af andres Dom over Grundtvigs Ydre og ved Betragtningen af de mange Portrætter, er ikke saa meget Ligheden som Forskelligheden. Om det saa er Grundtvigs Øjenfarve har den givet Anledning til afvigende Opfattelser, fra det lyseste blaa eller graablaa over dunkelt blaa til brun!